

Večernik

Leto IV. (XI.), štev. 14

Maribor, sobota 18. januarja 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglasi po tarifu

Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Madžarska ne odneha

VSI POIZKUSI VELESIL, DA BI JO PRIPRAVILI K POPUSTLJIVOSTI, SO BILI ZAMAN. — NOVA KONFERENCA V PARIZU.

HAAG, 18. januarja. Ker so francoski, angleški in italijanski delegati odobrili sporazum, v kolikor se nanaša na glavne določbe Youngovega načrta, smatrajo diplomatski krogi drugo haaško reparacijsko konferenco v splošnem za končano. Sedaj se vrše le še razgovori o vprašanih formalnega značaja, izvzemši vzhodnih reparacij, katerih rešitev je še precej nejasna.

Konferenčni rezultati bodo formalno odobreni že na sklepni plenarni seji v ponedeljek ob 9.30 dopoldne.

Kar se tiče vzhodnih reparacij, je položaj, kakor že omenjeno, popolnoma nejasen. Predlog glede jamstev velesil, ki ga je stavila francoska delegacija, se je izjalovil. Pač pa so izvršile velesile zadnje dni močen pritisk na madžarsko delegacijo, da bi madžarska vlada vendarle popustila. Toda tudi ta poizkus se je izjalovil.

Med delegati držav Male antante in Madžarske so se vršila vso preteklo noč pogajanja, da bi se določila oblika sporazuma in omogočilo Mali antanti, da na zadnji seji haaške konference tudi formalno odobri sklepni protokol Youngovega načrta. Vendar tudi v tem vprašanju ni pričakovati zadovoljivega rezultata.

Angleški in francoski delegati so predlagali, da naj se države Male antante in Madžarska sporazumejo na posebni konferenci v Parizu, pri čemur bi velesile jamčile za zadovoljivo ureditev tega problema.

V zvezi s tem se je vršila včeraj konferenca angleških, italijanskih in francoskih delegatov na eni ter zastopniki Male antante na drugi strani, tekom katere so slednji še enkrat precizirali svoje stališče.

Francoska zbornica

PARIZ, 18. januarja. Na včerajšnji seji poslanske zbornice je bil zopet izvojen za predsednika Fernand Bouisson, ki je sporočil poslancem, da bodo mornariški proračun in druge predloge izročeni zbornici v razpravo v torek. Poslanec Berthou je izrazil nato svoje začudenje, da ni bil stavljen na dnevni red zakonski načrt o amnestiranju političnih zločincov, čeprav je ministrski predsednik Tardieu to še pred kratkim obljubil. Poslanec, ki so še v zaporu, naj se čimprej izpusti.

Posl. Herriot je izrazil željo, da naj se amnestijska debata pospeši, obenem pa naj se takoj izpuste vsi aretirani poslanci. V podobnem smislu je govoril tudi socialist Leon Blum in še več drugih poslancev.

Lucien Hubert je imenom vladne večine odklonil predlog poslanca Berthoua, nakar je sledilo glasovanje in je bil predlog opozicije odklonjen s 309 proti

256 glasovom. Prihodnja seja poslanske zbornice se bo vršila v torek ob 9.30 dopoldne.

Proti komunističnim demonstracijam v Nemčiji

BERLIN, 18. januarja. Državna vlada je prepovedala na pruskem državnem ozemlju vse demonstrativne obhode in zborovanja pod milim nebom, ker so komunisti za 1. februar pripravljali drugi poizkus, da izzovejo v Nemčiji revolucijo. Organ komunistov »Die Rote Fahne« je bil za več dni ustavljen, ker je hujskal k javnemu upor.

Vinogradniški kongres u Novem Sadu

BEOGRAD, 18. januarja. Dne 17. februarja se bo vršil v Novem Sadu državni kongres vinskih producentov in se

bo pri tej priliki razpravljalo o raznih problemih jugoslovanskega vinogradništva.

Radio-govor na 20.000 km daljave

Iz Moskve poročajo o edinstvenem razgovoru potom radia, ki se je vršil 12. tm. med sovjetsko ekspedicijo na Zemlji Franca Jožefa v okrožju nedaleč od severnega tečaja, in med Byrdovo ekspedicijo, ki je v bližini južnega tečaja. Radiopostaja na zemlji Franca Jožefa je bila več ko eno uro spojena z Radiopostajo admirala Byrda. Slišalo se je na daljavo 20.000 km zelo dobro. Byrd je sporočil poslednje vesti o poteku svoje ekspedicije k južnemu tečaju. Ta razgovor je dokaz ogromnega napredka sodobne tehnike.

Tatovi po šolah

Opozarjamo šole, ki nimajo oblačilnic, da so se pojavili nove vrste tatovi, ki si prisvajajo otroške zimske plašče in rokavice. Čim lepši in dragocenejši je plašč, tem ljubši jim je. Takšni tatovi so se pojavili v Pobrežju in Studencih, te dni pa v Ljubljani. Menda bo to ena in ista oseba! —

Nezgodna na javnem stranišču

Na oledenelih in neoputih stopnicah javnega stranišča na Glavnem trgu je sinoči padel 78letni Anton Finc iz Leskovca pri Litiji ter se na zatilniku tako ravnal, da ga je moral rešilni oddelček odpeljati v bolnico. —

Ogenj, ki bi lahko povzročil usodni požar

Sinoči je nastal v podstrešju fotografskega ateljeja Majer na vogalu Gosposke in Gregorčičeve ulice ogenj. Vzrok je bila — prezakurjena peč, ki stoji v prostoru tik hleva in škodnja za seno, last Maksa Usarja. Oddelček gasilcev je takoj odstranil večjo nevarnost.

Novo privatno letalo v Mariboru

Znana tovarna glasbil Melnel & Herold je kupila od tvrdke Raab-Katzenstein novo športno letalo v reklamne svrhe. Potemtakem ima Maribor že dve privatni letali ter tako prednjači v pogledu civilne aviacije vsem jugoslovanskim mestom.

Se pozimi kradejo kolesa

Soršak Ignac je davi prijavil policiji, da mu je neznan dolgoprstnež odpeljal izpred OUZD črnopleskano dvokoleso, vredno 600 Din. Za storilcem ni sleda.

Ob desetletnici

Lige narodov,

ki je bila 10. tm., je napisal v »Neue Zürcher Zeitung« sir Eric Drummond, glavni tajnik Lige, članek, v katerem opisuje zgodovino in uspehe te institucije.

Pred 10 let — pravi sir Drummond, je bil svet razdeljen na zmagovalce in premagance. Liga Narodov je bil samo poskus. Že čez nekaj mesecev je bil njen obstanek težko ogrožen, ker so se umaknile Zedinjene države. Danes sede delegacije nekoč sovražnih si držav druga poleg druge i v skupščini i v Svetu Društva narodov. Liga se trudi, da odstrani zadnje finančne in vojaške probleme, ki jih je svetovna vojna pustila nerešene. Skoro vsaka pogodba, ki se je sklenila izza l. 1919, je nekako pod patronanco Lige narodov, Ženeva je postala središče vseh pacifističnih stremeljenj celega sveta. Čas preizkušenj je potekel, Liga je postala trajna ustanova. Odstraniti bi jo mogla samo kakšna nova vojna ali svetovna revolucija. Toda ostala bi njena naloga: da se oživetvorijo nade onih ljudi, ki so ustanovili Društvo narodov.

Javno mišljenje ceni delo Društva narodov že po tem, kako preprečuje nevarnosti nove vojne. Razoroževanje in miroljubno reševanje mednarodnih sporov so prvi koraki k temu cilju. Važno je tudi gospodarsko sodelovanje, ko treba odstranjevati vzroke mednarodnega nezaupanja. Važno ulogo pri tem igra Mednarodni urad dela kot organizacija društva narodov, ki skuša izboljševati delovne pogoje v vseh državah in širiti socialno pravičnost.

Zelo težavno je bilo vprašanje programa, ki naj iznese navedene cilje, težavno tudi njegovo izvajanje. Komisije Društva narodov, ki so razpravljale o tehničnih vprašanjih, niso prišle do glavnih vprašanj. Delo Društva narodov n. pr. na omejevanju trgovine z opijem in narkotiki je imelo spočetka zelo neznamenit uspeh. Šele ko so se zainteresirale tudi Zedinjene države, je končno l. 1925 prišlo do konvencije, in pokazalo se je, da je delovanje Društva narodov v tem vprašanju središče cele akcije. Na deseti skupščini Društva narodov je potem prišlo do dogovorov med produkcijskimi državami o omejitvi proizvodnje narkotikov. Na področju javne higijene se je pričelo z delom v vzhodni Evropi in na Balkanu. Društvo narodov je osnovalo poročevalski odsek za epidemijologijo, ki obsega cel svet, in je uvedlo sistem naučnih potovanj in izmenjavo higijenskih zdravnikov in uradnikov. Društvo narodov je sklicalo celo vrsto anket o lepri, malariji, spalni bolezni in dečiji umrljivosti. Uredilo je kontrolo serumov in drugih bioloških proizvodov, sedaj pa pomaga Grški, Boliviji in Kitajski pri reševanju higijenskih problemov in pri reorganizaciji njihove higijenske službe. Pri tem sodelujejo tudi Zedinjene države in mednarodni higijenski oddelček Rockefellerjevega sklada, ki podpira delo z znatnimi finančnimi sredstvi.

Svoje gospodarsko delo je pričelo Društvo narodov s haaško konferenco

v Bruslju l. 1920, ki je pokazala stanje po vojni in določila smernice za obnovo, katera se je potem izvajala pod avspicijami Društva narodov v Avstriji, Madžarski, Grški, Bolgarski in v Gdanskem. Ugotovile so se določbe o izvozu in uvozu, o valutni, o obdavčenju in carinskih formalnostih. Tako je bila utrta pot veliki gospodarski konferenci l. 1927, na kateri so sodelovale tudi Zedinjene države, Rusija in Mehika, ki niso članice Društva narodov. Ta konferenca je priporočala ukinitvev carinskih blokad, da bi se lažje razvijala mednarodna trgovina. Društvo narodov je tudi proučevalo kupno moč zlata, sladkorno vprašanje ter delovanje kartelov in trustov. Velik napredek je že v tem, da so se države odločile, da skupno razpravljajo o ogromnem vprašanju carinske tarife, ki se tiče vseh držav enako. Tako gradi Društvo narodov temelje za svetovni mir.

Metode Društva naro...

mednarodnih spornih vprašanj so dovele do sistema, da se postavlja posebni poročevalci ali posebni odbor za proučevanje problemov na licu mesta. Avtoriteta Sveta Društva narodov je povišana tudi s tem, da njegov predsednik dobiva v času, ko ni zasedan, poročila o poslih in dogodkih, tako da lahko v slučaju potrebe Svet takoj skliče, Društvo narodov pa zopet lahko naglo stopi s pomočjo lastne brezžične postaje v zvezo z vsemi svojimi člani. Obligatorna pravica razsojanja stalnega mednarodnega sodišča v Haagu je priznana od nad 30 držav, članic Društva narodov. Deset držav: Belgija, Českoslovaška, Danska, Finska, Francija, Grška, svobodna irska država, Letonska, Norveška in Švedska so že prijavile Ligi svojo namero, da bodo pristopile pogodbi za mirno reševanje vseh spornih vprašanj, kakoršno je izdelalo Društvo narodov.

Tudi se hortičnost sojuzne nade, da bo

Društvo narodov v kljub velikim težokam izpolnjevala nade civiliziranega sveta. Javno je, da se države lažje sporazumevajo v manjših tehničnih drugorazrednih vprašanjih nego v problemih, ki se tičejo njihovih življenjskih interesov. Pa tudi ta vprašanja morajo biti rešena, ako želimo, da Društvo narodov ostane svobodno za življenje. Liga mora živeti, ker je velika nujnost. Kdor pravi da je svetovni mir samo san, ne ve, kaj je vse storilo Društvo narodov. Res je še veliko velikih vprašanj odprtih. Pomislimo samo na omejitvev oboroževanja. Mir je odvisen tudi od tega, ali se bo srečilo omejitvi silne mase pomernih in kopnenih vojnih sil. Na deseti skupščini Društva narodov je bilo navzočih 30 min. predsednikov in 23 ministrov za zunanje zadeve. Na tem zasedanju so bili storjeni važni sklepi. Državnike pa je tudi doma prilika, da se sestajajo in razpravljajo o splošnih problemih.

27. JANUARJA

UNIONSKA DVORANA

ROBESON

Mariborski avtobusni promet

O mariborskem avtobusnem prometu je polno sodb, a med njimi le malo ugodnih. Javnosti pač seveda ni všeč neprestano že večletno eksperimentiranje na eni in pasivnost podjetja na drugi strani, ko bi po javnem mnenju moralo biti podjetje celo visoko aktivno. Mariborski avtobusi pa so tako značilni za sodobni Maribor, da je treba o njih spregovoriti par besed, zlasti še sedaj, ko se napovedujejo zopet nove spremembe...

Najprej je pač treba ugotoviti, da so avtobusi v našem mestu dvignili živahnost prometa sploh in so hkrati nekako prebližali periferijo mestnemu središču. Mariborčani iz prejšnjih časov bodo pač še vedeli, kako od rok jim je bila takratna kadetnica! Danes ljudje prav radi stanujejo v tistem okolišču, saj je tam nastalo po vojni pač največ novih hiš, kajti ob lepem vremenu je kaj ugoden sprehod v mesto, ob deževju pa računajo na avtobus. Enako je z drugimi deli mestne periferije. Vsaka misel na opustitev mariborskega avtopodjetja je že od začetka nemogoča in to tudi takrat, če bi bilo podjetje še mnogo bolj pasivno. Mogoča je tudi misel, da bi se izročil mariborski avtobus kakemu privatniku v zakup, o čemer so se pred nedavnim čule razne verzije, a tudi ta predlog ne pride v poštev, ker je vsaj mestni promet tako zvezan z mestno upravo, da je ta ne more dati iz rok, kakor ne more izročiti iz rok vodovoda, klavnice i. dr.

Priznati je treba, da je mestna občina za naš avtopromet mnogo žrtvovala. V ta namen je postavila zelo pripravne garaže z delavnicami in pisarnami v neposredni bližini plinarne; v vseh prostorih podjetja je napeljana centralna ogrevalnica, da se vozovi v zimskih nočeh ne pokvarijo, da jim voda ne zmrzne, da jih je mogoče popravljati itd. Pri vходу je lastna bencinska črpalka, ki napaja vse avtobuse, predno gredo na pot. Zanimivo je, da je črpalka po kanalu zvezana z železniškim tirom, tako, da se bencin polni naravnost iz železniškega voza na žel. tiru pri plinari. — Sedaj je v obratu 9 Chevroletov, 2 Saurerja, 2 Austrofiat, 3 Renaulti in posebej še posebni Steyer. Mestna občina pa je postavila še stanovanjsko hišo za šoferje in prometno pisarno na Glavnem trgu. Prav gotovo so to veliki izdatki, ki jih je treba amortizirati po avtoprometu. Ker se k temu pridejo stroški za vzdrževanje mestnih cest in odškodnina za državne ceste, skupaj nekaj nad pol milijona dinarjev na leto, se pač ni čuditi, če podjetje ni aktivno.

Zaposlenega je tudi mnogo osebja, in sicer 3 uradniki, garažni mojster in 3 mehaniki, 20 šoferjev, električar, 4 delavci, 2 vratarja in sluga. Čisto gotovo bo pravilno, da se bodo odslej in mestne šoferje le avtomohanki. — Mnogokrat je treba zunaj na poti le malečnostnega popravila, a si nemehanič ne zna pomagati. Izkušnja pa je tudi pokazala, da je na tistih vozeh najmanj popravil, ki jih imajo vedno isti šoferji v rokah, kar je zlasti pri podeželskih progah slučaj. Popolnoma razumljivo je, da vsak šofer »svoj voz« čuva, kakor jezdec svojega konja, medtem ko mu je za voz vseeno, če ga neprestano menjuje. Da bi ne bilo defektov, ki nastanejo iz nepazljivosti, bo upeljana baje tudi kavčica, za posebno paznjo na voz pa nagrada, kar je oboje v interesu avtoprometa le pozdraviti.

V lanskem letu so prevozili mariborski avtobusi okoli 600.000 km. Obračun kaže, da stane 1 km vožnje 7.20 Din. Proge, ki tega ne prinesejo, so pasivne, in to so vse mestne proge, razven proge 1, medtem ko so zunanje proge večinoma aktivne.

Upravo mestnih avtobusov ima v rokah posebni avtopodsek, ki ima od občinskega sveta posebno pooblastilo, da lahko upravlja to podjetje brez posebnega odobrenja po občinskem svetu. Radi tega pa se tudi prav nič ne izve o načelih, ki si jih je osvojil ta osek, kajti več kakor gotovo je, da so tudi pri tem podjetju potrebni trgovsko-prometni vidiki in načelne izkušnje iz drugih podobnih podjetij. Iz dosedanjih eksperimentov nismo videli niti takih principov niti z-kustev...

Vsak hip zabeležijo listi kako prošnja ali kako nevoljo glede mariborskega avtoprometa in zdi se, da se za take pred-

loge doslej ni nihče zmenil, pa so bili tudi včasih tehtni razlogi v njih.

Gotovo je bila proga 1a nesimpatično sprejeta. Dodobra poznam tramvajске linije na daljše proge (Gradec, Dunaj), pa nikjer posebnega repca, ki sili skoraj vsakega, da prestopi. Tako nastane skoraj vedno neprijetno čakanje na Glavnem trgu, ko ni mogoče tako točno urediti voznega reda. Brez dvoma je bilo precej bolje, ko je vozila Studenska linija enako kakor linija 1 do kolodvora. Ostale linije z Glavnega trga vozijo pač v večjih presledkih, tako da bo tam prestopanje pač moralo ostati. Glede voznega reda pa je brez dvoma tako-le: kjer so vozovi česti, tam se morajo vrstiti v enakomernih presledkih (in ne, da linija 1 izpade kar za tri četrt ure, in to še celo zjutraj); kjer pa vozijo redko, tam pa je treba zadostno objaviti in se strogo držati določenega časa. Ako ni teh principov, ne bo nihče riskiral in čakal na voz, ki ga morebiti sploh ne bo. Brez dvoma je ta nesigurnost frekvenci mariborskega avtoprometa mnogo škodila.

Vidimo, da želi sedanja uprava ustreči vsem delom mesta in predmestij tudi takrat, če je že naprej videti pasivnost proge (prim. Melje in podaljšanje te proge do Št. Petra.) Prav je, da se tako dela, kajti občinstvu je treba priti naproti kjerkoli in kolikor mogoče. Treba je pa tudi v interesu podjetja poiskati novih potnikov. In tak primer so pred letom dni navajali vsi mariborski časopisi, ko so želeli, naj se proga 1 obrne skozi Kettejevo in vrne po Magdalenski ulici, da bo sprejela tudi vse interese iz takozvane delavske kolonije. Žal, da se ta predlog ni upošteval. Tudi blokovi, ki nudijo 25% popusta, se občinstvo ne poslužuje dovolj, ker se ta ugodnost pač ni dovoljno razglasila, čeprav bi posplošnje blokove povečalo frekvenco. Odločno pa je odklanjati trdovratno stališče, da morajo otroci med 4. in 10. letom plačati celotno voznino v mestu in le na zunanjih progah samo polovico, mesto da bi se ta ugodnost posplošila na vse šolarje tudi v mestu in okolici.

Uprava mariborskega avtoprometa upa da bo v bodoče mogla ustreči še nekaterim željam občinstva in da bo pri tem postalo njeno podjetje za mestno občino dobičkanosno. Želimo ji, da se ji te namere posrečijo in so v ta namen napisane tudi te vrste.

Dr. P. St.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Sobota, 18. januarja ob 20. uri »Radikalna kura« ab B. Kuponi.

Nedelja, 19. januarja ob 15. uri »Krog s kredo«. Kuponi. — Ob 20. uri »Orlov«. Kuponi.

Ponedeljek, 20. januarja. Zaprt.

Torek, 21. januarja ob 20. uri »Lepa pustolovščina«. ab. C. Kuponi.

Sreda, 22. januarja. Zaprt.

Četrtek, 23. januarja ob 20. uri »Zločin in kazen«. Gostovanje Hudožestvenikov.

Petek, 24. januarja ob 20. uri »Cvrček za pečjo«. Gostovanje Hudožestvenikov.

Sobota, 25. januarja ob 20. uri »Radikalna kura« ab. A. Kuponi.

Celjsko gledališče.

Sobota, 25. januarja ob 20. uri »Siromastvo ni sramota«. Gostovanje Hudožestvenikov.

Slikarski tečaj v Ljubljani.

Opozarjamo ponovno na tečaj za sobne slikarje in slikarje napisov, ki se bo vršil celodnevno od 1. do 28. februarja v Ljubljani v prostorih Jakopičevega umetniškega paviliona. Rok za prijave poteka 20. t. m. nakar bodo prijavitelci obveščeni o sprejemu v tečaj obenem s podrobnimi pojasnili in navodili glede prijave potrebnega orodja in materiala itd. Učnina bo znašala za mojstre 100 Din, za pomočnike 50 Din.

Poceni meso.

V ponedeljek, 20. tm. ob 8. zjutraj naprej, se bo v urici pri klavnici prodalo 150 kg svinjskega mesa po 15 Din kilogram. Prodaja samo na konsumante, največ 2 kg za osebo. —

Mariborski in dnevni drobiž

Iz mariborskih spominov

Pred dnevi sem si zopet enkrat ogledal spominsko ploščo z napisi ustanoviteljev »Narodnega doma«. Med imeni požrtvovalnih narodnih mož blestijo tudi zlate črke imena zdravnika dr. Terča. Podoba preblagega pokojnika mi stopi živa pred obraz. Oživijo pa se tudi spremljajoči spomini: Bilo je pred davnimi leti, bil je še dr. Terč v poletju življenja, jaz pa učiteljski četrti letnik. Pust ima svoje muhe, bližal se je semestralni zaključek in dijaki smo ga že predčasno proslavili z običajno »beznico« na nedeljo zvečer. Seve v ponedeljek nastop »mačka«, glavobol, utrujenost; s tovarišem sostanovalcem položiva in »brizneva« šolo. Še danes mi je žal za izgubljeni dan. Tako-le okoli 10. dopoldne stopiva iz brloga misleč: zdaj je varno, profesorji vsi na delu, hajd na sveži zrak. Da bo še bolj varno, zavijemo skozi vrata ob magistratu in se »varno« sprehajava ob temnem zidovju. Na mah ostrmiva liki okamenela. Komaj spraviva roko do klobuka v pozdrav. Strogo »oko postave« — učiteljski ravnatelj »Kaas«, neizprosni birokrat, stoji pred nama... Oči mi srdito bliskajo, kakor huda ura. »A tako, vidva tukaj pohajkujeta, mesto, da bi šla v šolo! Khu, hm, — je že dobro!« Mož že odhaja dalje mimo naju. — Ladja se potaplja, pomagaj, kar zamore rešiti, tukaj ni izbire! Z vsem duševnim in telesnim naprom pridem do sape in zajeciam za odhajajočim gromom; »Gospod ravnatelj, prosim lepo, glava naju silno boli in g, zdravnik je odredil, da morava na sveži zrak in za danes ne v šolo.« — »Khu, hm! bomo že videli, jaz moram videti enako glaseče se zdravniško izpričevalo!« — Vsedobri Bog, pomagaj! Odkod vzeti zdravniško izpričevalo! — Ura na stolni cerkvi kaže 11. Kaj storiti? Edini, ki naju znabiti hoče rešiti, je g. doktor Terč. Dobrohotni prijatelj dijakov naju sočutno sprejme in prijazno povpraša, kje treba odpomoči. Vse mu poveva, kakor skesan grešnik spovedniku. Blagi mož se prime z obema rokama za glavo in je očitvidno v silni zadregi. Napravi nama pridigo — kot skrbni oče porednemu sinu. »In jaz naj vajino lumparijo podpiram!« — je še dostavil. »Verjamem, da vaju po lumpanju glava boli ali kdo Vama je rekel iti na izprehod in ne v šolo!« Molče sva poslušala »pridigo«, ko dva uboga grešnika, ki čakata na obsodbo. — Molči, premišljuje, slednjič reče: »Vidim, da je rešitev potrebna. Naj bo. Ali zapomnite si, da tega nikdar več ne storita!« Dal nama je potrdilo, da imava glavobol in da nama je bilo dobro dopoldne ostati na svežem zraku. Seve, računil ni nič. Še nikdar prej se nisem tako srečnega počutil. Popoldne v šolo. Nabrusing si obraz previdno s kredo, da je bledost učinkovitejša. Od daleč oddam zdravniško izpričevalo g. razredniku prof. Erhatu, ki me pogleda in reče: »Potz tausend« (to navado je imel), se mu vidi glavobol, je celo bled. — Še danes obžalujem storjeni greh. Ko pa sem stal pred kratkim v Narodnem domu pred spominsko ploščo in čital ime dr. Terča sem z vso gorkoto svoje hvaležne duše pobožal spomin tega blagosti odsevajočega moža. —

Bogojavljenje na Trgu Svobode.

se bo vršilo jutri, v nedeljo dopoldne. Odhod iz pravoslavne kapele ob 10.30 dopoldne.

Popisovanje mladeničev rojenih l. 1912.

V mestu Mariboru stanujoči mladeniči, ki so rojeni leta 1912, se ne glede na njih pristojnost, pozivajo, da se zgledajo od 20. tm. do najdalje 31. tm. 1930 izven sobote in nedelje od 2. do 4. ure v mestnem vojaškem uradu, Slomškov trg 11, pri tličje, desno, v svrhu vpisa v vojaško evidenco. Vsak mladenič mora prinesiti seboj krstni list, domovinski list, oziroma na rojstvo, domovinstvo, državljanstvo in identiteto se nanašajoče dokumente. One mladeniče, rojene l. 1912, ki so v Mariboru pristojni, pa ne stanujejo v Mariboru pri stariših, so po zakonu dolžni javiti stariše, oziroma sorodnike. Kdor se ne bo pravočasno zglasil, bo brezpogojno kaznovan po voj. kazenskem zakonu.

Aeroklub v Mariboru

naproša vse svoje člane in članice, naj se jutri v nedeljo ob 11. predpoldne v čim večjem številu udeležijo krščenja prvega športnega letala v naši državi in blagoslovitve začasnega hangarja, ki pomeni prvi korak, da priborimo našemu mestu v internacionalnem zračnem prometu mesto, katero mu po velikosti in pomembnosti gotovo tudi pripada. —

Ujeta ptičica.

Policiji je prišla v roke še mladostna Amalija Žel, ki je v nekem tukajšnjem prenočišču izmaknila svojemu »kavalirju« nekemu kmetu od Sv. Jurja v Slov. gor. listnico z Din 600. Po zaslišanju so ptičico odpemili v kletko tam v Sodni ulici. —

Ljubiteljica tujih preprog pod ključem

Sinoči je policija aretirala M. N., ki si je prisvojila več preprog iz bele bombaževine domačega izdelka v vrednosti okrog 4.000 Din Aretiranko so oddali v zapore okrogne sodišča.

Samo 14 dni

nas še loči od velikega planinskega plesa pri »Unionu«. Ali ste si že oskrbeli vstopnice v predprodaji? — Dobijo se pri »Putniku«, v trgovinah Pinter & Leonard, Šerec (Černetič) in Ivan Kravos na Aleksandrovi cesti, Igo Baloh v Vetrinjski ulici, Franjo Majer in Albin Novak na Glavnem trgu, v drogeriji Wolfram (Kanc) v Gosposki ulici, ter Viktor Kosl, Kralja Petra trg. —

Družabni večer.

Opozarjamo vse člane in prijatelje turističnega kluba »Triglav« na današnji »Družabni večer«, ki se bo vršil ob 20. uri v Narodnem domu. Pridite vsi! 189

Uradne listine.

n. pr. krstni, poročni, mrtvaški listi, šolska izpričevala, službene izjave, sodbe itd., ki se rabijo kot priloge v uradne svrhe, morajo glasom minist. naredbe biti prevedene in predložene v državnem jeziku. Na vsak način mora vse prevoze najprej potrditi tolmač, potem pa sodišče samo potrdi, da je tolmač sodnijsko zaprisežen. Najbolj primerne poslovne ure od 9.—12., da more sodišče do 13. ure potrditi, Miro Šijanec, sodno zapriseženi tolmač za slovenski, nemški, italijanski jezik. — Glej tozadevno naznanilo v objavah našega lista. —

Glasbeno društvo železničarskih delavcev in uslužbecev v Mariboru

priredi dne 25. januarja v prostorih dvorane »Union« v Mariboru veliki železničarski ples. Godba pod vodstvom kapelnika g. Schönherr-ja. Začetek ob 20. uri, konec zjutraj. Odbor. 174

Motnje v želodcu in črevesju.

ščipanje v trebuhu, zastajanje v žilnem sistemu, razburjenost, nervoziteto, omotičnost, hude sanje, splošno slabost olajšamo, če popijemo vsak dan čašo »Franz Josefova« grenčice. Zdravniški svetovnega slovesa hvalijo izborni učinek, ki ga ima »Franz Josefova« voda v svoji lastnosti kot mlo odvajajoče sredstvo, zlasti pri močnokrvnih, korpulentnih osebah satikarjih in hemoroidalno bolnih. — »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah. I

I. zadrževalsko društvo za dravsko banovino v Mariboru

priredi v nedeljo, dne 19. januarja ob 15. uri v dvorani hotel Halwidl svoj letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. — Udeležba za člane obvezna. Odbor. 173

Rdeči križ, Pobrežje

priredi v nedeljo, dne 19. januarja ob 14. uri svoj letni občni zbor v gostilni Reibenschuh. Vse cenjene člane vabi k obilni udeležbi. Odbor. 177

Originalne puste frizure.

lasulje in šminkanje pri gledališkem frizerju E. Mareš, Maribor, Gosposka ulica št. 27. — 178

Pevsko društvo »Luna« v Krčevini priredi dne 8. febr. zvečer v gostilni Wombek — Krčevina maškerado z godbo, plesom in petjem. Tri najlepše maske bo posebna jury nagradila. Godba na lok bo prvovrstna. Vabi odbor. 183

Hotel Halwidl.

Danes, sobota, večerni koncert. Vsako nedeljo jutranji in večerni koncert. V sredjo pojedina klobas. — 194

Resna beseda

Sedaj, ko je izvršeno imenovanje vrhovnega vodstva Sokola kraljevine Jugoslavije, ni samo umestno, ampak celo potrebno, da izpregovorimo par odkritih besed naši javnosti, pred vsem pa onim, ki se jih tiče.

Živimo v izrednem času, ki zahteva s svojimi razmerami izrednih ukrepov. To terjajo od nas neizprosno dobrobit naše države, našega naroda. Zakaj, ako bi nadaljevali še nekaj let pot, katero smo hodili od preobrata pa do 6. januarja lanskega leta, bi ta pot sigurno končala s propadom države in naroda. Tega se dobro zavedamo vsi in ni potreba nadalje izgubljanja besed o tem.

Težko enega leta smo se lahko uverili, da se sedanja vlada resno trudi in dela sistematično kljub silno težavnim razmeram na ozdravljenju države in naroda. Vsi njeni ukrepi so skrbno premišljeni ter nimajo drugega cilja kakor samo koristiti narodu in okrepiti državo. To uvidevajo vsi sloji in široke mase naroda ter odobravajo izredno pot, katero smo nastopili pred dobrim letom zaradi izrednih razmer.

Kljub temu pa se še dobe med nami posamezniki, katerim vsa ta dejstva še niso odprla oči. Naravno: stare, dolgotrajne tradicije izumirajo le počasi in nove se ne ukoreninijo preko noči. Da pa se hoče s starimi bolnimi tradicijami, ki so bile skrajno kvarljive narodu in državi, pri nas temeljito obračunati, o tem ni danes prav nobenega dvoma. Saj imamo dovolj krepkih dokazov.

Izmed vseh zakonov, ki jih je uzakonila sedanja vlada, sta vzbudila gotovo največ pozornosti širokih plasti našega naroda zakon o telesni vzgoji in pa zakon o narodnih šolah. Tudi to je dočela umevno. Saj ravno ta dva zakona posejata najgloblje med bitje in življenje naših državljanov. Prvi je presekal s krepkim zamahljajem stare in ukoreninjene tradicije prošlosti, ki je izrabljala več ali manj navidez nacionalne institucije v svoje posebne namene, ki se niso vedno istovetili z državno in narodno mislijo. — Če je bilo to mogoče še pred 6. januarjem l. l., mora biti sedaj izključeno, ako hočemo biti dosledni. Drugi zakon o narodnem šolstvu pa je postavil temelje bodoči vzgoji, katere mora biti deležen vsak naš državljan.

In vendar! Kakšne govornice so se širile n. pr. o zakonu telesne vzgoje: da bode država zasegla vse premoženje vsem dosedanjim institucijam, da pride vse pod vojaško upravo, da bode zakon akinjen itd. In vse te neosnovane govornice so se širile od ust do ust kot nekaj gotovega skrivnostno, kar je bolj vleklo in so se navajali vsi nemogoči razlogi. To povdarjamo danes namenoma, ker dobiva že tudi ta važen zakon realne oblike in lahko vsi vidijo — kateri hočejo namreč — da so vsa tista strašila zginila takorekoč v nič. — Pač pa so take in podobne govornice vznemirile posameznike v vseh vrstah ter so jih zavedle do prenačelnih korakov, katere bodo še obžalovali prej ali slej. Na čelu nove organizacije o telesni vzgoji so same odlične in ugledne osebnosti, ki s svojim imenom in dosedanjim udejstvanjem dajejo dovolj jamstva, da se bo zakon izvajal v pravem in zdravem duhu, ki zamore narod le okrepiti.

Zato apeliramo na vse, ki še niso dočela izgubili razsodnosti, da takim in podobnim govornicam ne nasedajo. Vsi, ki take govornice širijo in z njimi vznemirjajo druge, se najbrže boje konsolidacije naših razmer in prilik, ali pa imajo morda v mislih samo lastne koristi. Zato pamet, pa na delo vsi za boljšo bodočnost naše Jugoslavije!

Petelnova očala so najboljša!

Ljudska univerza v Mariboru.

V ponedeljek, 20. januarja, ob 8. prične s predavanjem univ. prof. dr. Andrasya iz Zagreba kratak angleški cikel, ki naj opozori na nekatere zelo važne točke angleške kulture. — Morda občudujemo Angleže najbolj, radi velike politične zrelosti, ki jo dokumentira ves narod v svojem javnem življenju. In o tej točki bo zagrebški univerzitetni profesor razpravljal na svojem predavanju »Angleži kot politični narod«. —

Gradišćanski Hrvati

NJIHOVA NASELITEV. — ŠTIRI GLAVNE SKUPINE. — STATISTIKA IN STEVILO. — SEDANJE STANJE.

Nemško madžarski pritisk, ki je pričel po razpadu slovenske panonske kneževine deliti sosesčino južnih in severnih Slovanov, je potiskal panonske Slovence med Rabo in Donavo v vedno ožji pas, ki je bil že v začetku 15. stoletja pretrgan. Le posamezni slovenski otoki so se tu in tam še držali, a naglo tonili. V 16. stoletju pa so se priselili v to ozemlje k zadnjim ostankom Slovencev Hrvati iz Bosne, ki so vsled turških nasilij zapustili svojo domovino. Naselili so se na vsem avstrijsko-ogrskem obmejnem ozemlju med Rabo pri Monošteru in Donavo pri Bratislavi. Nekateri so pa šli celo še dalje na Nižje Avstrijsko, kjer so ustanovili svoje naselbine v bližini Dunajskega Novega mesta, med Bratislavo in Dunajem ter ob obeh bregovih reke Morave, ki tvori še danes mejo med Avstrijo in Češkoslovaško. Dočim so se na Nižjem Avstrijskem, Moravskem in Slovenskem večinoma ponemčili ali poslovačili, so oni na današnjem Gradišćanskem (Burgenland) in v obmejnih predelih zapadne Madžarske ostali zvesti svojemu jeziku in svoji narodnosti; le nekatere njihove naselbine so tekom stoletij prešle na nemško stran, na madžarsko pa doslej nobena.

Pred in med svetovno vojno se je za te gradišćanske Hrvate, ki govore narečje, ki je nekakšna sredina med hrvaščino in slovenščino, zanimal le malokdo. Bili so preveč oddeljeni od ostalega hrvaškega in slovenskega ozemlja. Poleg tega so pa tudi Madžari skrbeli za to, da glas o njih ni prišel preko mej države sv. Štefana. Po vojni so pa postali naenkrat važen faktor, ker bi naj bili po tedanjih načrtih tvorili takozvani »koridor« med Češkoslovaško in Jugoslavijo. Ta načrt pa ni uspel in Gradišćanska je bila po mirovni pogodbi med Avstrijo in Madžarsko prisojena po pretežnem delu Avstriji. S tem so prišli pod Avstrijo tudi gradišćanski Hrvati, le slaba četrtina jih je še nadalje ostala pod Madžarsko. Vseukupni gradišćanski Hrvati, oni v Avstriji in oni na Madžarskem, tvorijo danes štiri večje in več ali manj kompaktne skupine, ki so razdeljene na 63 župnij. Prva skupina se začne kmalu nad reko Rabo nad Monoštom, kjer žive še porabski Slovenci in obsega 19 župnij in mnogo podružnic ter sega do bližine Sobotišča (Szóbathegy), ki je danes dočela madžarsko mesto. Druga skupina pričinja pri Kisoku (Güns) in sega do Sopronja (Ödenburg), ki ima mešano madžarsko nemško prebivalstvo. Vasi ob progi Sopron - Dunajsko Novo mesto so popolnoma nemške, takoj severno od proge pa pričinja tretja hrvaška skupina in zavzema ozemlje do Železnega (Eisenstadt), ki je nemško mesto. Okolica Novoselskega jezera (Nensiedlersee) z Novim selom (Neusiedl) je nemška in segajo Nemci tu do železniške proge Bruck -

Győr, pri Brucku ob Litvi (Leitha) pa pričinja četrta hrvaška skupina, ki sega do Donave pri Bratislavi. Na tem ozemlju so le tri vasi nemške. Zadnja, popolnoma osamljena hrvaška vas, je tu Hrvatska Kimeja na Mali Donavi med Mošonom (Wieselburg) in Zavrinom (Győr, Raab).

Madžarska statistika, ki ni bila nič bolj točna, kadar so se šeli Slovani, kakor avstrijska, je našla l. 1900 na Gradišćanskem 70.000, leta 1910 pa 72.000 Hrvatov, dočim jih je v resnici bilo več kot še enkrat toliko, z onimi v Avstriji in na Slovaškem preko 150.000. Kakor prekmurci Slovenci, tako so bili tudi gradišćanski Hrvati dolga stoletja ločeni od ostalih bratov in jih narodni preporod Hrvatov in Slovencev ni dosegel. Dočim so pa imeli Prekmurci vsaj nekaj zvez z ostalo Slovenijo in so jih v kulturnem oziru spajale z nami vsaj knjige Mohorjeve družbe, med Gradišćanskim in Hrvatsko niti tega ni bilo. Ohranila jih je tedaj le izredno trdovratna konservativnost in dala tudi prvo podlago za njihov poznejši narodni preporod, ki se je v kulturnem oziru razvijal docela samostojno, kakor pri prekmurških Slovencih. Svoje knjige, tiskovine in časopise tiskajo v svojem narečju, ne v književni hrvaščini. Že od l. 1864. izdajajo svoj »Koledar sv. Familije«, po pridelitvi k Avstriji imajo pa tudi svoje časopise, učne knjige za šole itd. in se uspešno razvijajo. Avstriji kot Hrvati niso nevarni, pač pa celo potrebni, ker ji branijo vzhodno mejo pred Madžari, zato jih pri narodnem in kulturnem delu ne ovira, kakor n. pr. koroske Slovence, ampak celo podpira. Društveno življenje se vedno bolj razvija in polagoma narašča tudi nova narodna posvetna inteligenca. Gradišćanski hrvaški visokošolci studirajo na Dunaju in tvorijo tam in na vseh avstrijskih univerzah skupno z avstrijskimi slovenskimi akademiki posebno društvo. Njihovo glavno glasilo pa se tiska tudi na Dunaju in v isti tiskarni kakor »Koroški Slovenec«.

Čisto drugače pa se godi onim, ki so ostali na Madžarskem. Madžarski pritisk je nanje enak kakor na porabske Slovence, kljub temu se pa držijo precej dobro. Koliko časa jim bo pa mogoče uztrajati, je težko prerokovati. Njihova usoda je nejasna, a nejasna je tudi usoda onih v Avstriji. Svobodni Hrvati se zanje ne brigajo niti toliko, kolikor se mi Slovenci brigamo za svoje neodrešene rojake, vendar pa obstojajo v zadnjih letih vsaj neki kulturni stiki med Gradišćanci in domovino. To pa še ni dovolj. Treba bi bilo posvečati temu najbolj severnemu delu Južnih Slovanov v bodoče več pažnje kakor doslej in tudi naše časopise bi moralo vsaj od časa do časa poročati o njihovem življenju, napredovanju in nazadovanju.

Litteraria

Prevod iz slovenščine. Zdi se, da je, vsaj v glavnem, že premagana dosedanja slovenska izoliranost ko tuji narodi niso prevajali na svoje jezike del naših pesnikov in pisateljev in ko slovensko slovstvo v tujem svetu sploh ni bilo poznano. V poslednjem času se namreč prevodi iz slovenščine vedno bolj množijo, a najbolj agilni so v tem oziru ravno Italijani. Lani in predlanskim je izšlo v italijanski več pomembnih slovenskih del, v prvi vrsti Cankarjevih. Proti koncu lanskega leta so pa dobili Italijani tudi prevod romana Ivana Tavčarja »Visoška kronika«, katerega je pod spremenjenim imenom »Streghe e demoni« oskrbel znani prevajalec prof. Umberto Urbani. Kakor doznavamo pa pripravlja g. Urbani tudi še prevod Tavčarjevega »Cvetja v jeseni« in Ivana Cankarja povest »Hiša Marije Pomočnice«, ki je bila lani izdana tudi v nemščini. Prav tako je pa bil te dni dovršen tudi prevod drame Rudolfa Golouha »Križa« na nemščino, v Beogradu pa je izšel v srbskem prevodu in v posebni knjižnici Profesnov »Sonetni venec«. Za naše slovstvo so se ga naposled pričel

zanimati tudi Švedi, ki so doslej poznali le nekaj pesnitev Antona Aškercja v prevodu prof. Jensena in nameravajo še tekom letošnjega leta izdati prevod Cankarjevega »Hlapca Jerneja in njegove pravice«. S to izdajo bo ta Cankarjeva povest dosegla že deseti prevod v tuje jezike, ne glede na to, da je bila že po dvakrat prevedena na italijansko, nemščino in angleščino.

Slovensko slovstvo v nemški zgodovini. Skoraj istočasno, ko sta izšla v nemškem jeziku dva obsežna zvezka spisov Ivana Cankarja in vzbudila vseobčo pozornost, je izšel v Leipzigu tudi novi ponatis Klabundove »Geschichte der Weltliteratur in einer Stunde«, ki je ostala, kar se Slovencev in sploh Južnih Slovanov tiče, prav tako škandalozno potvorjena, kakor je bila poprej. Našemu slovstvu je v tej knjigi posvečenih v celoti 5 vrstic, pa še v teh je več napak. Tako je nastal iz Franceta Profesna »Franz Preser, ein Bewunderer der deutschen Kultur«, Josip Stritar je »Baldendichter«, kar bi očitno moral biti Anton Aškerc, katerega ta »zgodovina« sploh ne pozna, a poleg teh dveh se omenja samo še »der Grosse Priester Gregor«. O vseh drugih slovenskih imenih in pisateljih, katere je avtor

Ivanu Cankarju, Otonu Zupančiču ter drugih starejših in mlajših sploh ni ne duha ne sluha. Prav tako »sijajno« so pa odrezali tudi Srbi, Hrvati in Bolgari. Vuk je tu samo Vuk, brez rodbinskega imena Karadžić, a od drugih Srbov se imenujejo le Petar Njeguš, Nikita Njeguš, Ušković in Stanković. Ponos hrvaškega slovstva sta po tej zgodovini Stanko Vraz (!) in Petar Preradović; Milan Begović, katerega drame so se igrale tudi že na nemških odrih, je postal »ein Lyriker der Moderne«, a posebno milost sta našla le Miroslav Krleža in zenitist Ljubomir Micić (!). Med Bolgari pozna »zgodovina« tudi le štiri imena ki so prav tako izbrana brez vsakega sistema: pesnika Slavejkova, dramatika Petka Todorova, pesnika in pisatelja Ivana Vazova ter od mlajših Pejka Javorova. Človek se nehoče začudi, kako je vendar še dandanes mogoče, da se izdajajo nepopravljene take knjige, ki morajo biti ugledu nemškega nosilca, samo na kvar in v sramoto. Deloma smo pa vsega tega krivi tudi sami, ker ne skrbimo dovolj za propagando v tujem svetu in ker pravočasno ne protestiramo proti takim sramotnim potvorbam. Na vsak način pa bi bilo veliko bolj pametno, ko bi Nemci o stvarih, ki jih ne poznajo, molčali, kakor pa da se smešijo pred vsem slovenskim svetom.

Čiščenje našega jezika. Slovenci smo bili v jezikovnem oziru med vsemi Slovani vedno največji puristi in se moramo samo tej lastnosti zahvaliti, da smo svoj jezik izčistili tako, da ne potrebujemo nikjer tujih izrazov. V letih po svetovni vojni pa se je v tem oziru vse spremenilo na slabše. Najprej se je pričela slovenščina pačiti po dnevnem časopisu, potem po šolah in naposled so nekatere grde in neodpušljive razvade zašle celo tudi v mesečnike in v leposlovje. Posebno številno so se pričeli uporabljati razni tuji in našemu jeziku neprilagodljivi izrazi, katerih se rada poslužuje srbohrvaščina, posebno srbiščina, ki je od vseh slovenskih jezikov morda najmanj tenkočutna in zdelo se je že, da bomo zajadrili v pravo rovtarsko anarhijo. V najnovejšem času pa so se pričeli vedno bolj češče oglašati odločni protesti proti pačenju slovenščine. Nov časopis »Slovenski tisk«, ki izhaja od lanskega leta v Ljubljani, posveča temu vprašanju stalno svoje stolpce, a s novim letnikom bo uvedel posebno jezikoslovno rubriko tudi »Ljubljanski zvon«. Mimo tega se pa pojavljajo protesti tudi že v dnevnih listih in smemo se upravičeno nadejati, da bo mrovarenje čiste slovenščine v kratkem vsaj ponehalo, če že ne popolnoma prenehalo. Zavedati se moramo, da je jezik najdragocenejši, kar imamo in da nikakor ne gre, da bi lahkomišelnost zapravljala in kvarila dedščino svojih prednikov, ki so ji posvetili največje napore svojega življenja. »Jezik očistimo peti« postaja zopet naše geslo.

Ivana Groznega

predstavlja največji izrazec sedanje dobe Leonidov v

Grajskem kinu 24. Jan. 1930

Konzulat ČSR v Ljubljani

poziva tem potom vse čsl. državljane roj. letnikov 1908, 1909 in 1910, da se v kolikor tega še niso storili, pri nem. pisarstvu ali ustmeno zglase v svrhu vrnitve v naborno evidenco. Obenem s prijavo naj predložijo svoj čsl. potni list ali kopirski dokument, ki dokazuje češkoslovensko državljanstvo. O točnem datumu naborov bodo naborniki pravočasno obveščeni potom posebnih pozivov ter bodo K naboru naj se prijavijo tudi oni starejši letniki, ki svoji obveznosti iz teregakoli vzroka do sedaj niso zadostili.

Prva vest,

da nastopi v ponedeljek dne 27. tm. v Mariboru zamorski basist Robeson, je učinkovala kot bomba in danes že v vsakem mestu govori o tem dogodku. Tiskarsko črnilo se ni še dobro posušilo, ko je dobil koncertni biro že prve predznanilke za vstopnice, med temi dve celo od oseb, ki so Robesona pred tremi dnevi na Dunaju že slišale ter ga hočejo za vsako ceno še enkrat poslušati. Robeson je samo eden in vsak ga mora slišati —

Iz Primorja

Poleti 1927 so sestavili, kakor znano, fašistični tajniki Julijske krajine spomnico, ki obsega med drugimi zahtevami razlaščenje nepremičnin ob meji in odvzemanje obratnih licenc slovenskim obrtnikom in trgovcem. Od takrat dalje je izšlo polno brošur in člankov o obmejnih politiki. Vsi so predlagali enako kolonizacijo. Ker je napovedal sedaj »Piccolo« iztrebljenje slovenskega življa iz vseh večjih krajev vzdolž meje, da se naselijo tam italijanski trgovci, obrtniki, delavci, kmetje, kaže to, da se prično s tekočim letom izvajati fašistični sklepi iz leta 1927, gledé katerih je rekel takrat tržaški »Popolo«, da se bodo izvršili z vso močjo in odločnostjo. Iz središč bo rastla italijanska ekspanzija v okolico. Vsako posestvo, vsako poslopje, ki je na prodaj, se kupi v kolonizacijske svrhe in polagoma se preide na nasilno razlaščenje vseli primernejših kmetijskih gospodarstev. »Piccolo« že proslavlja patrijotično funkcijo kmetov iz Karnije na vzhodnem gorovju do Kvarnera in pričakuje od Kraševcev, da se združi z njimi v svrhu popolne italijanizacije dežele.

Asimilacija v obmejnih pokrajinah nikakor ne napreduje tako naglo, kakor si je to zamislil fašistični režim. »Piccolo« piše, da Trbiž, Tolmin, Idrija, Postojna, Bistrica ne morejo čakati dolgega poteka desetletij, da dosežejo pozno narodnostno transformacijo, ki bi nadomestila mrzlo in sovražno generacijo z indiferentno, kateri bi sledila mlačna z lahko pomnožitvijo temperature vsakih trideset let. Ta lena evolucija naj se prepusti selom in samotnim naselbinam... Lani je izvajal »Piccolo«, da poteče bržčas še par stoletij, predno izgine slovenščina iz Julijske krajine.

Po kraških vaseh so vsiljevali okoli novega leta fašistični koledar za 1930. Petnajst lir stane ta koledar pa ni vreden dve liri. Gorje obrtniku, trgovcu, posestniku, če bi ne bil sprejel koledarja! Drugi fašisti so nabirali pred prestolonaslednikovo poroko denarne pripevke v dobrodelne namene. Kar zahtevali so, da mora dati vsaka družina kolikor mogoče največ, da pokažejo svojo udanost Italiji. Iz ljudskih rok so izsilili darila za božičnice in »befano«. Gospodarski položaj na Krasu je obupen.

Treba bo plačati davščine ali kako, ko so že razne fašistične davjatve vzele toliko lir!

V Dutovljah, Skopem in Koprivi na Krasu so na dan kraljevičeve poroke zvonili in streljali z možnarji. Zvečer se je nabralo v Dutovljah veliko ljudi. Vse je bilo razsvetljeno. Svirala je godba. Razvila se je povorka, ki je po osmi uri krenila na postajo v Dutovljah. Godba, baklje, petje, vzkliki. »Piccolo« poroča nato o »značilni manifestaciji«. »Na spontano željo manifestantov se ni izvršila takojšnja vrnitev v vas, marveč so počakali brzovlaka, prihajajočega iz Jugoslavije ob 21.30, ki je bil ob svojem hitrem prehodu sprejet s pretresljivimi vskliki »živio Italija in savojska hiša«. Viharajoče trobojnice so bile razločno vidne ob svitu številnih bakelj. Povorka se je vrnila v Dutovlje ob sviranju narodnih himen. Značilna je ta spontana manifestacija vrlega kraškega ljudstva, ki je hotelo tako pokazati svojo iskreno udanost novi italijanski domovini.« Povorko je vodil občinski tajnik Francesco Orelli (prej Fran Orel).

Neko nedeljo so v bližini Pule pili in peli vaški fantje. Peli so svoje domače pesmi pa tudi laške. Med fante se je vmešala družba fašistov, ki so izjavili, da jim dovoljujejo peti samo po laško. To je dalo povod za prerekanje. 28letni Anton Krajac je rekel, da fantje lahko pojo, kakor hočejo. Pustijo naj jih na miru. Fašisti so potem še na cesti silili v Krajca, drugi dan pa so ga ovadili oblasti, da jih je izzival in napadel. Prišlo je do razprave v Puli. Sodnik je izprevidel izmišljotino ovaditeljev in Krajca oprostil obtožbe... Navadno sledijo po primorskih sodiščih na še tako lažnjive fašistične ovadbe hude obsodbe domačih fantov.

Po goriški pokrajini: zlasti ob meji, stikajo orožniki in miličarji neprestano za slovenskimi listi. Posebno sta jim pri srcu »Jutro« in »Primorski glas«. Pri preiskavah vprašajo opetovano, če imajo v hiši kak slovenski list z onstran. Dva fanta iz Vipavske doline sta bila nedavno dvakrat pozvana na kvesturo v Gorici, ker so ju sumili, da dobivata čez mejo ljubljanske liste in jih širita med prebivalstvom.

Avtomobilizem na Balkanu

VELIKA INVAZIJA V ZADNJIH LETIH. — ALBANIJA, DEŽELA BREZ ŽELEZNIC. — NAD 28.000 km AVTOMOBILSKIH CEST V JUGOSLAVIJI. — NAJVEČ AVTOMOBILOV V RUMUNIJI. — GLAVNE DRŽAVE — UVOZNIČE AVTOMOBILOV.

Zadnja leta, zlasti lansko, so leta pravcate invazije avtomobilov v vse balkanske dežele. Elegantni osebni vozovi izrivajo v mestih čisto sistematski kočije. Ne bo dolgo, ko bo odklenalo izvoščkom, ki so nekoč obvladovali ulice balkanskih mest. Tudi živila z dežele v mesta vozijo že na veliko tovorni avti mesto poprejšnjih konjskih ali volovskih vpreg.

Prvi početki avtomobilskega razmaha segajo do zadnjih vojn, ko je bil Balkan pozorišče bojev balkanske zveze proti Turkom in spopada osrednjih sil z Antantom. Armade so takrat pričele privržati avtomobile v velikem obsegu, ker je železniška mreža bila zelo redka. Saj je še danes Albanija edina evropska država, ki nima železnic. Kjer ni bilo cest, so vojne uprave v razmeroma kratkem času dale zgraditi precej dobre ceste, ki so sicer v primeri s srednjeevropskimi cestami povečini ceste tretjega reda. Tekom zadnjih let se je cestno omrežje v vseh balkanskih državah zelo izpopolnilo. V Bolgariji in Jugoslaviji je uveden kuluk za izgradnjo in izpopolnjevanje cest.

Presenetljivi razvoj glavnih balkanskih mest po vojni je tudi dvignil uporabo avtomobilov. Danes ima Balkan sicer še samo eno milijonsko mesto, Bukarešta. Po številu prebivalstva se mu bližajo Atene s Pirejem in predmestji, sledi mu Beograd z nad 300.000 in Sofija z 250.000 prebivalci. Razsežnost teh mest pa je mnogo večja nego ona zapadno-

evropskih mest z mnogo večjim številom prebivalstva. To pa radi tega, ker ogromna večina prebivalstva v balkanskih mestih stanuje v malih pritličnih ali enonadstropnih hišah, obdanih z vrtovi. Ko se je po grškem porazu l. 1922 iz Male Azije razlil val poldruga miliona grških beguncev v materinsko zemljo, kjer se je dobra tretjina nastanila v atenski ravnini med Atenami in pirejskim pristanom, je bil avtomobil takorekoč edino komunikacijsko sredstvo zanje, in število avtomobilov in avtobusov vseh vrst, ki obratujejo danes v atenskem območju, se cení na dobrih 10.000.

V edini evropski državi brez železnic, Albaniji, je avtomobil edino naglo prometno sredstvo med večjimi središči. Iz luke Drača do glavnega mesta Tirane vozijo redno avtobusi. Seveda italijanski Fiat, saj drugače ne more biti!

Jugoslavija ima nad 28 milijonov km avtomobilskih cest. Skoro polovica njih je vozna v vsakem vremenu. Pred kakim letom dni je bilo v Jugoslaviji krog 7200 osebnih in 2000 tovornih vozov, 300 avtobusov, 2000 motociklov in 212 motociklov s prikolico.

Po intenziteti avtomobilskega razmaha prednjači Bukarešta pred Atenami. Početkom 1929 je bilo v celi Rumuniji krog 25.000 vozov. 12.000 jih je prišlo v državo v l. 1928. Ako računamo kupno ceno voza na četrto milijona lejev, pomeni to, da je v tem letu Rumunija dala v inozemstvo samo za avtomobile 3 mi-

lijarde lejev. Rumunski tisk je v razpravah o tem pojavu ugotovil, da to ni v skladu z gospodarsko krizo, in je prišel do zaključka, da se večina novih imeteljev avtomobilov rekrutira iz vrst ljudi, ki žive iz državnega proračuna, visokih državnih uradnikov, ki upravljajo državno imetje in igrajo vlogo kot posredovalci med državnimi dobavitelji in javnimi organi.

Tudi Bolgarska, ki je po treh vojnah izčrpana, se ni mogla upreti avtomobilski invaziji. Značilen je avtomobilski razvoj v zadnjih dveh letih. V l. 1922 je prišlo v državo samo 86 avtomobilov v ceni 9 milijonov levoj, v l. 1928 pa 1000 osebnih in tovornih vozov v ceni 93,5 milijonov levoj. Dve tretjini vozov je osebnih. Tudi lani je prišlo v državo zopet prilično enako število. Uvozna carina na osebne vozove znaša v Bolga-

riji 25%, v Jugoslaviji 50% ad valorem. Carina na tovarne vozove je nizka, 5%.

Odkod se v glavnem dovažajo avtomobili na Balkan? Ravnotežje si držita Italija in Francija, v tretji vrsti so Zerdinene države. Med osebnimi vozovi prevladujejo Citroën, Fiat, Chevrolet, Ford. Znatno je tudi število vozov avstrijske tvrdke Steyr. Med kamijoni prevladuje Fiat in Benz. Motocikli niso tako razširjeni kakor v Srednji Evropi. Med temi so v rabi zlasti nemški izdelki Triumph, Deutsche Werke itd. Zlasti priljubljene pa so znamke Sarolla, Griffon, Indian, Peugeot, René Gillet.

Dasi še niso znane točne statistične številke o današnjem stanju avtomobilizma v balkanskih državah, lahko vendar že iz gornjih številk sklepamo na velik razmah, ki ga doživlja avtomobilizem tudi na Balkanu.

Hollywoodska senzacija

V Los Angelesu so pred 8 leti našli nekega dne znanega ameriškega filmskega režiserja Williama Desmonda Taylorja v njegovi luksurijsno opremljeni vili mrtvega, ustreljenega. Preiskave policije so ostale brezuspešne. Sedaj pa se je pojavil Otis Hefner, večkratni kaznjeneč, ki se ga je tudi ponovno imenovalo v zvezi z umorom, in je policiji navedel kot morilko eno najbolj znanih ameriških filmskih igralc. Njegove izjave so vzbudile ogromno senzacijo v filmskih in vseh drugih krogih, in pričakuje se velik škandal, če bo policija igralca aretirala.

Hefner pravi, da je začasa umora stal z zamorcem — šoferjem Taylorja — pred vhom njegove vile. Naenkrat je planila iz vile dama v temnem kožuhu, silno razburjena, mimo njih, in je odhajala v avtu, ki jo je čakal. Šofer in on sta v dami s sigurnostjo prepoznala dotično divo. Ko je šofer nato stopil v vilo, je našel gospodarja mrtvega. Vprašan, zakaj že poprej ni podal te tažne izjave, je izjavil Hefner, da mu je šofer odvzel častno besedo, da bo molčal o tem, kar je videl. A že l. 1926 je hotel guvernerju Kalifornije, Richardsonu, vse pod prisego izpovedati, vendar je pa bil odklonjen, ker pa se njegovo ime stalno spravlja v zvezo z umorom, se hoče oprati vsakršnega sumā in želi, da se najde pravi krivec.

V svoječasnih preiskavi umora je bilo dognano, da je umorjeni režiser užival mnogo opojnih pijač in da je med hollywoodskimi igralci na debelo trgoval z opojnimi strupi. Na podlagi Hefnerjeve izpovedi je policija mnenja, da gre za umor iz ljubosumja.

Drugi zakon srečnejši

Po statistikah sodišč je drugi zakon običajno mnogo srečnejši kakor prvi. Čeprav se večina ločencev zopet poroči, se razmeroma redko dogodi, da bi bil ločen tudi drugi zakon. Sicer pa govori že izkušnja, da zakonec napake, ki jo je zagrešil v prvem zakonu, v drugem zakonu običajno ne ponovi. Pri drugem zakonu obstoja pač trdna namera, vztrajati do konca. Vrh tega se sklepa drugi zakon navadno že v zrelejši starosti, tako da so najhujše zmotnjave mladosti že premagane. Kot nenavaden pojav se poroča iz Berlina, da je bilo o božiču med 1000 zakonitih tudi 112 parov, ki so se zopet poročili z ločenim partnerjem.

60.000 litrov strupenih kislin u Uisli

V kemičnih tvornicah Mitras v Niewiadowu na Poljskem se je 14. tm. pripetila izredna katastrofa. Eksploziralo je posoda, v kateri je bilo 60.000 litrov strupenih kislin, potrebnih za izdelovanje umetnih gnojil. Tekočina se je razlila v reko Czarno, pritok reke Pilice, ki je zopet pritok Visle. Neštete množice rib so poginile. Ker so obrežni prebivalci ribe lovili in jih prodajali, mnogi pa tudi rabili vodo kot pitno vodo, je zaznamovani mnogo smrtnih slučajev. Vlada je nemudoma storila potrebne korake, da obvaruje prebivalstvo nadaljnih nesreč. Zastrupljene vodne mase so včeraj pasirale Varšavo. Slutijo, da gre za zločinski akt, ki ga je izvršil nedavno iz tovarne odpušteni delavec.

Sport

Mariborski zimsko-sportni podsavez.

Vremensko poročilo iz Ruške kočje in Klopnega vrha poroča o idealni smuki. Zapadel je nov sneg, ki omogoča kar najlepšo izvedbo jutrišnje smuške tekme, ki jo prireja zimsko-sportni odsek SPD Maribor - Ruše za prvenstvo mariborskega podsaveza za l. 1930. Darilo — podsavezne zlate smučke. Rezultat tekm bo razglašen jutri zvečer v Rušah. Mariborski udeleženci, kakor tudi gostje, se bodo vrnili v Maribor z vlakom, ki prihaja na glavni kolodvor ob 21.05, nakar bodo odšli z godbo na čelu v povorki po Aleksandrovi cesti, Gosposki ulici, Glavnem trgu in Vetrinjski ulici v Grajsko klet, kjer se bo vršil prijateljski sestanek. Občinstvo se naproša, da prisostvuje sprejemu na glavnem kolodvoru.

Turneja Hajduka po Južni Ameriki odpovedana.

Splitski Hajduk je iz finančnih razlogov odpovedal turnejo po Južni Ameriki.

ZNS službeno.

V ponedeljek dne 20. t. m. bo ob 18. urh v kavarni Bristol važen sestanek mariborskih nogometnih sodnikov. — Načelnik.

Prisleparjeni milijoni

V Londonu se bo v kratkem pričel proces proti milijonskemu sleparju Clarence Hatryu. Ni še dolgo tega, odkar je bil Hatry v središču londonske družbe. Njegova ponosna hiša v Hyde-parku, ki je sedaj zapečaten, je bila še pred kratkim torišče razkošnih prireditelj. Clarence Hatry, ki se je često pohahal, da računa sploh samo v milijonih, je prišel v jeseni v konkurz in se je pri tej priliki tudi pokazalo, da je velik slepar in goljuf.

Nekdanji milijonec angleške družbe in finančne aristokracije je mislil, da bo napravil imenitno potezo, ako sam pozove državno pravdnitvo, da naj postopa proti njemu. Toda državno pravdnitvo je postopalo zelo natančno in razkrilo vse njegove sleparije. Nič manj kot 19 težkih sleparij je dokazalo njemu in njegovim ravnateljem. Vsled navedbe nepačnih dejstev in predložitve ponarejenih akcij ter obligacij je dobival Hatry milijonske kredite. Bil pa je pri vseh teh akcijah tako previden in spreten, da ni obstojal do konkurza proti njemu niti najmanjši sum. V Londonu, kjer popotoma upravičeno pripisujejo Hatryu glavno krivdo na borzni krizi zadnjih mesecev, vlada za proces ogromno zanimanje. Vrše se tudi že stave, kakšna bo kazen. Večinoma domnevajo, da bo znašala 10—14 let.

Financiranje madžarskega lista v ČSR iz Pešte.

V Bratislavi je bil te dni končan zanimiv tiskovni proces. Odgovornega urednika tamošnjega »Narodného Deníku« dr. Šmida je tožil urednik prškega madžarskega lista »Pragai Magyar Hírlap« Dzuranyi, ker je dr. Šmid svoj čas v svojem listu napisal, da je »P. M. H.« financiran iz Pešte. Dr. Šmid je nastopil dokaz resnice, ki se mu je tudi posrečilo, ter ga je sodišče oprostilo. V slovaški tisk se bavi z zanimivim procesom, ki je prvič dokazal financiranje protičeškoslovaškega madžarskega lista v ČSR z denarjem iz Madžarske.

Michel Zévaco

Lukrecija Borgia

Zgodovinski roman

»Svetlost, ime mi je vitez de Ragastens...«
Borgia se je zdrnil.
»Kako da mi pravite »Svetlost«?«
»Zato, ker vas poznam... In tudi če vas ne bi, kdo ne bi spoznal po vaši ponosni postavi in vašem obrazu slavnega bojevnika, ki ga občuduje Francija pod imenom vojvode Valentinoškega, in ga pozdravlja Italija kot novega Cezarja z imenom Borgia?«
»Bogme!« je vzkliknil Cezar Borgia, »ti Francozje so v umetnosti besede še spretnejši nego v umetnosti meča... Ugajati mi, mladi mož... Odgovorite po pravici: kakšen namen vas je privedel v Italijo?«
»Prišel sem v nadi, da mi bo dovoljeno služiti pod vašim praporom, Svetlost... Siromak po možni, a bogat z upi, sem si mislil, da utegne največji vojskovodja našega časa ceniti moj meč po zaslugi...«
»Gotovo da!... Vaša nada vas ni prevarila... Toda kako morete tako dobro govoriti po laško?«
»Dolgo časa sem se mudil v Milanu, v Pizi in v Florenci, odkoder prihajam... in vrhutega sem mnogo prebiral Danteja Alighierija... drugega slavnega sina Italije. Iz njegove »Nebeške komedije« imam svoje znanje.«
Ta hip se je približal Borgiji don Garconio.
»Svetlost,« je dejal, »ni vam še znano, da se je ta človek predrznil dvigniti roko zoper služabnika svete Cerkve... Pomislite, da bi bila brez njega Primavera v vaši oblasti...«
Ragastens ni slišal besed, toda ugenil je pomen. Po izrazu mrkle groznice, ki je pokrtil Cezarjevo obličje, je spoznal, da se utegne njegov posel slabo končati.
»Svetlost,« je izpregovoril, »niste me še vprašali, kje in kdaj sem vas spoznal... Ako želite, lahko povem.«
»Govorite!« je rekel Cezar kratko.

Vitez je naglo slekel rokavico z desne roke. Na mezinu se mu je zasvetil zlat prstan z demantom.
»Ali poznate ta demant, Svetlost?«
Borgia je zmajal z glavo.
»Moj talisman je in trdo sem se moral premagovati, da ga nisem prodal... niti za to ceno, da bi mogel s spodobno vnanostjo stopiti pred vaše oči... Demantova zgodba pa je tale: Pred štirimi leti, sem prišel v Chinon...«
»Chinon!« je vzkliknil Borgia.
»Da, Svetlost... in sem dospel kakor nalašč na večer tistega dne, ko ste imeli svoj vhod, o katerem še danes govore na Francoskem... Ljudje niso in bržčas tudi ne bodo več videli tako sijajnega prizora... Mule vašega spremstva so bile podkovane s srebrom, konji pa so imeli podkve pribite z zlatimi žrebliji... in ti žrebliji so se jedva držali v kopitih, tako, da so mule in konji sejali zlato in srebro, koderkoli ste hodili, in je narod trumoma drl pobirat te drobtinice vašega bogastva...«
»Da,« je sanjavo rekel Borgia, »spominjam se tega.«
»Zvečer pa, okrog polnoči, ste storili veliko neprevidnost... Morda vam je kdo napovedal sestanek... ni mi znano, kdo, možki ali ženska... Dejstvo je, da ste odšli iz gradu sami, brez spremstva, in ste krenili onkraj mestnih vrat proti nekoliko oddaljenemu poslopju, ki je bilo bogate podobe. Takrat pa...«
»Takrat pa me napadejo trije ali štirje lopovi, ki jim je bilo gotovo do mojih dragocenosti...«
»Da, Svetlost... Se li spominjate, kako je bilo dalje?«
»Za Boga! Kako bi mogel pozabiti?... Saj bi bil moral podleči, da se ni pojavil neznanec, ki je sukal svoj meč tako dobro, da je zapodil tolovaje v beg...«
»Pri tisti priliki, Svetlost, ste mi darovali ta krasni demant...«
»Vi ste bili tisti?!...«
»In ste mi rekli, naj se vam z njim pripomnim, ako bi kdaj potreboval vaše pomoči in zaščite...«
»Mladi mož! Dajte mi roko... Moja pomoč in moje pokroviteljstvo sta vam gotova... Od te ure ste v moji službi, in gorje mu, kdor se vam drzne želeti zlo!«

Pogled, ki ga je spustil naokoli, je potrdil te besede. Vse spremstvo, ne izvzemši Garconija in Astorre, čigar roka je bila že obvezana, se je priklonilo mlademu Francozu, ki si je tako nenadejano pridobil naklonjenost Cezarja Borgia.
»Na pot, gospoda!« je ukazal Cezar. »Vrnemo se v Rim. Vas, mladi mož, pa pričakujem nocoj opolnoči... To je moja ura!« je dodal s čudnim smehljajem.
»A kje vas najdem, Svetlost?«
»V palači moje sestre Lukrecije... V Palači Smeha... Vsak človek v Rimu jo vam pokaže.«
»V Palači Smeha!... Opolnoči... Velja!«
Vitez Ragastens se je naklonil.
Ko se je vzravnal, je videl družbo gospode, kako se je izgubljala v oblaku prahu. Toda naj se je oddaljevala še tako hitro, vendar je prestregel dvoje pogledov smrtnega sovraštva, ki sta ga ošinila s strani: enega mu je poslal baron Astorra, drugega — don Garconio.
Ragastens je mignil z rameni. Z največjo mirnodušnostjo je končal svoj obed, plačal račun in spet zajahal konja.

III.

Palača Smeha.

Ura je utegnila biti štiri popoldne, ko je vitez de Ragastens prijezdil v Večno mesto. Ostanek poti je opravil v zmernem koraku, da se oddahne vrli Kapitan, ki ga je ljubil kakor dobrega in zvestega tovariša, in tudi zato, da se je mogel vdati premišljevanju.
Sin pariškega tlaka, je živel vitez de Ragastens do tistih dob bolj na slepo srečo. Poznal ni očeta niti matere.
Mati je umrla, ko mu je dala življenje: oče pa, siromašen gaskonski plemič, ki je prišel v Pariz, da bi tam obogatel, je postal žrtev bede, ko je mladi vitez še vekal ob prsih svoje dojilje.
Ta dojilja, ki je trgovala z obleko pod pristreškom na vogalu ulice Saint-Antoine, tik nasproti velikih vrat Bastilje, se je zavzela za ubogega sirotka. Nazadnje se je zaljubila vanj do malikovanja ter si vtepla v glavo, da ga vzgoji za svojega naslednika v trgovini z oblekami in staro šaro.
(Nadaljevanje sledi).

Matrace, otomane,
v tapetniške izdelke in popravila iz
vršuje po najnižji ceni tapetnik Ferde
Kuhar, Gosposka ulica 4.

Pozor!
Patent posteljni fotel, soliden, praktičen, za vsako sobo uporaben, od 1000
Din naprej pri izumitelju in izdelovatelju B. Jagodič, Rotovski trg 3. 3090

Spalne in jedilne sobe
po najmodernejšem vzorcu in po konkurenčnih cenah prodam. Mizarstvo
Rudolf Kompara, Aleksandrova c. 48.

Sobo
najmodernejše onremljeno, tik glavne-
ga kolodvora oddam. Aleksandrova ce-
sta 48. 64

Veleposestvo

oddaljeno 8 km od
postaje, ca 150 o-
ralov **ugodno**
prodam.
Eventuelno prodam
tudi bukov gozd a-
rondiran v velikosti
67 oralov. Naslov v
upravi lista 157

Cast mi je naznaniti cenjenemu občinstvu, da sem prevzel **generalno**
zastopstvo zavarovalne in pozavarovalne družbe

ROSIJA — FONSIER

centrala Beograd, za Dravsko banovino s sedežem
v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 43/II.

„CONTINENT“, mednarodna špedicija

Lastnik JOS. KOSUTA

190

Velika inventurna prodaja

v TRGOVSKEM DOMU v Mariboru

Ugodna prilika!

Radi preselitve prodam dobro vpeljana pre-
voznishstvo z živim in mrtvim inventarjem, stano-
vanjem, dvoriščem in hlevom. Vse leži skupaj. Na-
slov pove uprava lista. 191

Krasno

posestvo

pri Mariboru je na prodaj; isto obstoji iz velike,
jednonadstropne hiše, treh hiš za sluge in viničarje,
gospodarskih poslopij, 10 oralov lepega vinogra-
da, 18 oralov travnikov, 15 oralov gozda, 5 oralov
njiv in sadovnjaka. Pojasnila daje odvetnik dr.
K i m o v e c, Maribor, Sodna ulica 14 in »Teksta«
d. d., Zagreb, Praška ulica 2. 136

MIRO ŠIJANEC

171

sodnijsko zaprisežen tolmač
za slovenski, nemški, italijan-
ski jezik prevaja in potrjuje
uradne in zasebne listine.

Gosposka ul. 58, I, od 9.-12. in 15.-17. ure.

Zahtevajte povsod „Večernik!“

Preselitve

ocarinjene, vskladičenje pohištva in vsa-
kovrstne robe, dovoz in odvoz izvršuje
točno in najceneje **špedicija**

A. Reisman-ova vdova, Maribor
Vojašniška ulica 6

Sodna dražba.

V četrtek, dne 23. januarja ob 14. uri se bo vr-
šila na Koroški cesti 50 sodna dražba sledečih
predmetov:

2 šivalna stroja znamke »Singer«, 70 parov
čevljev, kopita, čevljarstvo orodje in zaboji, stela-
že, kakor razne druge stvari. Interesente opozar-
jamo na to dražbo. 170

Kabaretni večeri!

Kabaretne predstave!

Kavarna „Evropa“

Dnevu velike gala kabaretne predstave. Ob nedeljah in praznikih ob 4. uri
popoldne družinske predstave pri pravem pekerskem rizlingu. Od 16. do
30. januarja gostovanje znanega zagrebškega humorista in komicarja **Evgen**
Pancer-ja, vsaka beseda vrečo smeha. — Gostovanje holandske pevke in
plesalke iz graškega Orfeuma gđ. **Terese van Wegan-Sytle Klop, Steffi**
Fischer i. d. Prvovrstna godba. **Vstopnine in pobiranja ni.**

Za solidno postrežbo jamči in se priporoča **Mihael Kokot, kavarnar.**

Poiskusite naše nove pekarske specialitete

kakor: **Stole a la cokosette**, sijajne v okusu in trajne

Samostanske rogličke iz francoskega testa

Pravi tirolski sadni kruh (ni za zamenjat z drugimi izdelki) v vsaki velikosti, trajen

Gastelnski prepečenec v vseh oblikah, izvirno čajno pecivo, veseli vsake gospodnje

Pravi opatijski prepečenec, izvrstnega okusa

in naši vsestransko znani in priljubljeni **orehovi roglički, požunjski upognjenci in vinske palčice, venčasti kolači itd.**

Pekarna Schmid, Maribor, Jurčičeva ulica 6

Preprodajalci popust!
Pošilja se na vse strani!

Krasne pletene obleke

v veliki izbiri, po zelo nizki ceni prodaja: Pletarna M. Vežjak, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 2319

Lesni manipulant,

vojaščine prost, z daljšo prakso v lesni trgovini, verziran tudi v ekonomskem krogu, večer nemščine, išče primerno službo. Ponudbe pod »Marljiv« na upravo lista. 123

Nezgodna, življenska, požarna

in druga zavarovanja urejuje strokovno zavarovalni tajnik K. Kraus, Maribor, Aleksandrova c. 24. Informacije brezplačno. 135

Oddam lokal in stanovanje

na Tržaški cesti št. 3. Vpraša se istotam. 138

Cenilenemu občinstvu naznanjam,

da sem podružnico za popraviljanje čevljev v Prešernovi ulici 1 ukini. Odslej bom sprejemal vsa dela in naročila v Brzopotnolati Tattenbachova ul. št. 14. 147

Ste li svoj denar zavrgli?

20% kronski boni (katere ste prejeli pri žigosanju kronskih bankovcev) se po najkulantnejši ceni kupujejo. Prometna bančna družba, Maribor, Cankarjeva ulica 14. 51

Nov šivalni stroj znamke »Singer«

za 1600 Din na prodaj. Pražarna kave Brata Požar, Tattenbachova ul. 14. 153

Več velikih krojaških

in družinskih šivalnih strojev, blagajna National ter gramofon z mnogimi ploščami po ugodni ceni na prodaj. Tržaška cesta 3. 159

Soba s štedilnikom

se odda v novi vili. Istotam prazna ali meblirana soba. Poizve se: Zadruga gospodarska banka l. n., vrata 6. 161

Lokal poceni prodaja

Koroška c. 150

Kontoristinja

z pisarniško prakso želi službo v pisarni ali kot blagajničarka. Ponudbe na upravo lista pod »1930«. 175

Kupujte drva in premog

po najnižjih cenah v trgovini z lesom in premogom Gospojna ul. 3. O. Hezil. 182

Veseličnim prireditvam

v mestu in na deželi priporočam nageljčke in druge cvetlice po solidni ceni. Naročilom v naprej popust. Ivan Jemec, vrtnarstvo, Prešernova ulica. 82

Vse stanovanjske zadeve

po možnosti tudi dejansko rešuje obl. konces. stanovanjska posredovalnica »Marstan«, Koroška 10. 181

Gospodična se takoj sprejme

kot sestanovalka k samostojni gospe, Krčevina, Praprotnikova ul. 141 I. 180

Kupujem in prodajam

po najnižjih cenah: obleko, perilo, čevlje, pohištvo, štedilnike in ostalo. Starična J. Peteln, Orožnova 1. 162

Prodajam 20% kronski bon

v znesku 4772 kron s popustom 20%. Naslov v upravi lista. 151

Opremljeno sobo

oddam, Maribor, Tattenbachova 19-I, vrata 5. 186

Iščemo dobro vpeljane

provizijske zastopnike za modne trgovine. Ponudbe z zahtevami na upravo Večernika« pod »D. Z.« 187

Meblirano sobo v vili,

strogo separirano, električna luč, postrežba, takoj oddam za Din 250. Čopova ulica 10. 185

Večje posestvo z hišo,

gospodarskimi poslopji oddam takoj v najem za daljšo dobo. Naslov v upravi. — 114

»Singer« brzi šivalni stroj

se prodaja, za šivilje in krojače, še zelo nov. Smetanova ul. 34/II., vrata 12. 169

Kolesarji pozor!

Zima je tu! Prihaja čas, ko bo treba oddati vaše kolo v popolno oskrbo in shrambo čez zimo.

V istem času se vam nudi prilika, da daste vaše kolo temeljito popraviti. Generalno popravilo z emajlacijo na 180 stopinj vročine potom električne peči, poniklanje ter temeljito očiščenje in brušenje vseh krogličnih ležajev, tako, da postane kolo z malimi izdatki zopet novo. Zadostuje dopisnica, da pridem po kolo na dom. Priporoča se mehanična delavnica **Justin Gustinčič**, Maribor, Tattenbachova ulica 14, nasproti Narodnega doma. 3009

Popravila

ur. zlatnine, srebrnine in gramofonov najbolje, najhitreje in najceneje samo pri tvrdki **M. Ilger-ja sin, Maribor** Gosposka ulica 15. 1547

Kaj pa prihaja sedaj?

Vprašajte v avtogaraži **VÖLKER!**

Telefon 2109.

Telefon 2109.

TOVARNA GLASBIL IN GRAMOFONOV

Gramofoni	od Din 298	— dalje
Mandoline	136	—
Violine	95	—
Gitare	207	—
Trombe	505	—
Ročne harmonike	85	—

3361

PRODAJALNA: TRG SVOBODE
Nova Scherbaumova zgradba

ZEISS PUNKTAL

Diplomirani optik z državnim izpitom

PETELN

MARIBOR, GOSPOSKA 5

Zastore, zavese in posteljna **pregrinjala** v zelo okusni izdelavi, kakor tudi perilo za dame, otroke in gospode po meri dobite pri

OLGI RUPNIK

ateljé za perilo

Maribor, Slovenska ul. 20

Tudi dostavljeno blago se prevzame v delo 68

ODOL

Kalodont, Clorodont, Pebeco i. t. d. nudi

najugodnejše in kupi ODOL steklenice.

Galanterijska trgovina

Drago ROSINA

Vetrinjska ulica št. 26

„Za poročno sezono“

dobite v največji izbiri:

bell Crepe Satin
bell Crepe de Chin
bell Crepe Mongol
bell Crepe Georgette
belo kristalno svilo
belo praino svilo
belo surovo svilo 160

bele čipke v vseh širinah, mirte, šopke in vence, nogavice in rokavice, bele srajce za gospode kom. po

Din 65—, 75—, 100—, 120—, 130— itd. Srajce za frak, ovratnike, manšete, kravate, smoking svilo po najnižjih cenah v trgovini

„K NEVESTI“

F. MICHELITSCH, MARIBOR

Telefon 2128 GOSPOSKA UL. 14 Telefon 2128

Velika okazijska prodaja!

Od 10. januarja naprej!

Crepe de China, Kreppmongo'a, Moiresville, moškega sukna, blaga za plašče in obleke, baržuna, barhenta, kristalne svile, vseh vrst bele tkanine, posteljinine, posteljnih garnitur i. t. d. pri tvrdki

Dolček i Marini, Maribor, Gosposka ulica 27